

Govor Visokog predstavnika, Wolfganga Petritscha na Medjunarodnoj konferenciji o zeljeznicama

Dragi predsjednice vlade, gospodine Ivanicu, ambasadore Eliason, dame i gospodo,

Danasnja konferencija o zeljeznicama mi pruza odlicnu priliku da podvucem svoj prioritet broj jedan za Bosnu i Hercegovinu, a to je ekonomska reforma. Upravo se zeljeznice ove zemlje nalaze u samom srcu problema sa kojim se suocavamo u pokusaju da Bosnu i Hercegovinu dovedemo do evropskog i svjetskog trzista. Ali zeljeznice takodje simbolizuju uspavani ekonomski potencijal ove zemlje.

Efikan saobraćajni sistem je apsolutno neophodan za uspjesan ekonomski i drustveni razvoj jedne zemlje. Bosna i Hercegovina nije nikakav izuzetak. Mi ovdje ne mozemo razviti jedinstveni ekonomski prostor bez efikasnog saobraćajnog sistema koji danas ne postoji. Ne mozemo dozvoliti da se nastavi ovakva jadna situacija.

Shvatam da govorim pred publikom strucnjaka ali dozvolite mi da vam kratko iznesem svoje vidjenje problema:

- Prvo, postojeći sistem je u potpunosti neuravnotežen. Drumski saobraćaj je de facto monopol, koji ispunjava preko 95% potreba saobraćaja ove zemlje dok su prije rata zeljeznice podmirivale oko 30% ovih potreba.
- Nadmocnost drumskog saobraćaja u zemlji kao sto je Bosna i Hercegovina, gdje su putevi uski i gdje ne postoji ozbiljna mreza auto-puteva ili takve mreze nece ni biti gledajuci srednjorocno ili cak dugorocno predstavlja

opasnost za stanovništvo. Takođe ima i previse nesreća na putevima gdje obim saobraćaja ozbiljno ugrožava okolis.

- Postojeca zavisnost od transporta sleperima na putevima je narocito stetna. Infrastruktura puteva je znacajno pogodjena u toku rata ali mnogo stete je takodje naneseo zbog sustinskog nedostatka odrzavanja u toku posljednjih nekoliko godina. Kaze se da je jedan sleper na putu jednak 2000 automobila a vecina kamiona na putevima u Bosni i Hercegovini su preopterećeni. Kompanije koje koriste kamione trebale bi platiti za propadanje infrastrukture puteva koje uzrokuju, sto bi zauzvrat ucinilo zeljeznicki sektor konkurentnijim. Zeljeznice se mogu i moraju koristiti za rasterećavanje puteva.
- Redovni vozovi su ziva veza izmedju regija i stanovnistva mnogo vise nego autobusi i mnogi gradjani jos uvijek dobro osjecaju nedostatak efikasnog zeljeznickog sistema. Ja sam saznao da je od rata prvi voz koji je skoro krenuo iz Zagreba za Knin, preko Bosanskog Novog i Bihaca, izazvao pravo slavlje medju ljudima pored kojih je prolazio, sto je znak da ova zemlja zaista zacjeljuje.

Ono sto nam je sada potrebno je strategija saobraćaja koja bi obuhvatala cijelu zemlju i koja bi bila u odgovarala jedinstvenom ekonomskom prostoru Bosne i Hercegovine. Ja cvrsto ohrabrujem Ministra civilnih poslova i komunikacija, gospodina Mihajlovica, i ministre saobraćaja u entitetima, gospodina Mehmedica i gospodina Dokica, da zajedno rade u pravcu ovog sustinskog cilja. Zadatak koji je pred nama bice nemoguće ostvariti bez saradnje.

Zeljeznice su tesko ostecene u toku rata u iznosu od oko milijardu dolara. Ali za razliku od puteva, zeljeznice nisu navedene kao prioritet u okviru programa obnove od 5,1 milijardi dolara. Zeljeznice su do danas dobile manje od 50

miliona dolara. Ponovno uspostavljanje željezničke infrastrukture je daleko od završetka, i postoji ozbiljan nedostatak željeznickog parka.

Trenutno, odvijanje željeznickog saobraćaja je moguće po cijeloj mreži Bosne i Hercegovine, ali veoma sporo. Ministar Mihajlović će vam reći više o tome. Ali ja bih željeo da naglasim veoma važnu ulogu koju je SFOR odigrao u ponovnom uspostavljanju željezničke infrastrukture. SFOR sada najviše doprinosi željeznickom sektoru i zaslužuje mnoge pohvale za svoj izvanredan rad na ovom polju.

Nekoliko zemalja i organizacija su isto tako pokazale pozitivna interesovanja za željeznicki sektor: Evropska Unija, kroz Komisiju i Evropsku banku za investiranje, i isto tako Njemačka, Saudijska Arabija i Švedska. I Evropska banka za investiranje i Evropska banka za obnovu i razvoj trenutno razmatraju važne kredite za željeznicki sistem u Bosni i Hercegovini. Ja pozivam ove zemlje i organizacije da nastave sa svojim planovima da se ovdje ponovo uspostavi željeznicki sektor.

Ali moja glavna poruka je upućena vlastima i željeznickim kompanijama u BiH: međunarodna pomoć se polako privodi kraju i budućnost željeznickog saobraćaja je sada u vašim rukama. Vi morate naći volju i snagu da zajedno radite i ponovno izgradite konkurentan željeznicki sistem.

Zelio bih kratko iznijeti 3 stvari:

1. Kompanije željeznickog saobraćaja su ostri takmicari i željeznicki saobraćaj će ponovo zadobiti dio tržišta samo ako željeznice budu mogle ponuditi usluge koje su atraktivne i predstavljaju prednost u poredjenju sa drumskim saobraćajem. Upamtite, veliki finansijski interesi su u pitanju. Morate zauzeti poslovni pristup i formirati agresivnu, komercijalnu politiku.
2. Željeznice ove zemlje su dio trans-evropskog sistema. Helsinska konferencija je prije nekoliko godina liniju od

Ploca do Budimpeste nazvala "evropskim koridorom". Ali to su samo administrativne odluke. One same po sebi nece dovesti promet do vasih zeljeznickih linija. Novi saobraćajni modeli su se razvili u toku rata. Sada je na vama da ponovo osvojite ovaj promet, posao koji ce zahtijevati stvarnu odlucnost.

3. Sadasnja organizacija zeljeznickog sektora je previsa problematyczna. Tri zeljeznicke kompanije sa razlicitim nadleznostima na izdjeljenoj mrezi nisu recept za obnovu zeljeznice u Bosni i Hercegovini, zemlji koja se doslovno mora vratiti "on line".

Nacin na koji su zeljeznice danas organizovane nije bio predvidjen Dejtonskim sporazumom. Aneks 9 tog sporazuma predvidja jednu saobraćajnu korporaciju koja bi rukovodila i upravljala kapacitetima sirom zemlje. Sa postojećim sistemom, oporavak zeljeznickog sektora nikad nece uspjeti. Ne smije se zaboraviti na sliku koju vi predstavljate u inostranstvu, kao i potreba za jasnom u medjunarodnim odnosima. Vi trebate da razvijate ne samo untrasnji vec i medjunarodni saobraćajni sistem. Trenutno stanje dovodi Bosnu i Hercegovinu u opasnost da bude trajno zaobidjena u regionalnoj i medjunarodnoj trgovini.

Zeljeznice cine kruzni sistem jedne zdrave ekonomije. One ne mogu biti taoci uskih, prevazidjenih nacela nacionalistickih politika.

Ova konferencija je zadnja sansa da se ozivi zeljeznica ove zemlje. Ovaj voz o kom govorimo ce proci samo jednom i ako ga propustite zeljeznice Bosne i Hercegovine ce biti napustene zauvijek. Medjunarodna zajednica moze da vam pomogne samo ako vi pomognete sami sebi. Odgovornost je na vama.

I na kraju, zelio bih srdacno da se zahvalim Paulu Monnory-ju koji se vratio u nasu kancelariju na kratak ali veoma uspjesan period kako bi ponovo skrenuo paznju na zeljeznice ove zemlje. Paul mnogo hvala!

Hvala vam sto ste me saslusali.